

POLITYKA WIZOWA / OCHRONY GRANIC

Dr Agnieszka Nitszke
IE ćw. 2016/17 (5)

Podstawy traktatowe dotyczące kontroli granicznej

Artykuł 77 TFUE

1. Unia rozwija politykę mającą na celu:

- a) zapewnienie **braku jakiegokolwiek kontroli osób**, niezależnie od ich obywatelstwa, **przy przekraczaniu przez nie granic wewnętrznych**;
- b) **zapewnienie kontroli osób** i skutecznego nadzoru **przy przekraczaniu granic zewnętrznych**;
- c) stopniowe wprowadzanie **zintegrowanego systemu zarządzania granicami zewnętrznymi**.

2. Do celów ustępu 1 Parlament Europejski i Rada, stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą, przyjmują środki dotyczące:

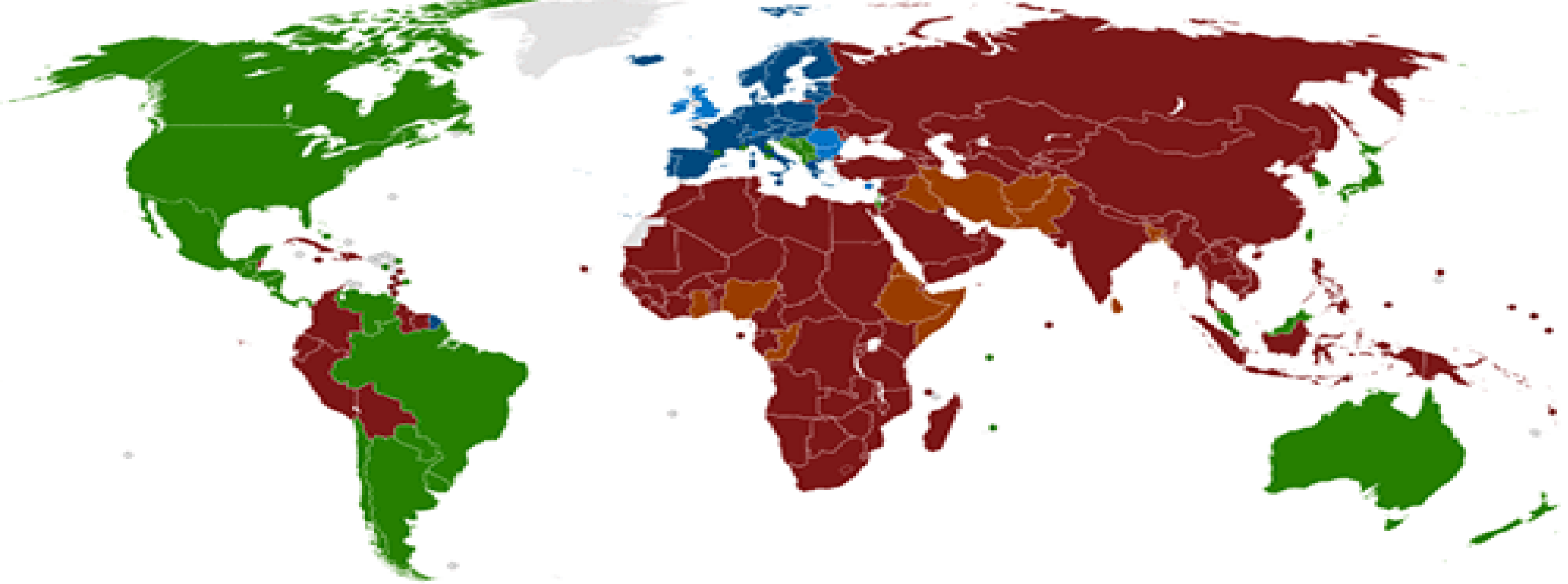
- a) wspólnej **polityki w zakresie wiz** i innych dokumentów uprawniających do krótkiego pobytu;
- b) kontroli, którym podlegają osoby przekraczające granice zewnętrzne;
- c) warunków swobodnego przemieszczania się obywateli państw trzecich, w krótkim okresie, na terytorium Unii;
- d) wszelkich środków niezbędnych dla stopniowego wprowadzania zintegrowanego systemu zarządzania granicami zewnętrznymi;
- e) braku jakiegokolwiek kontroli osób, niezależnie od ich obywatelstwa, przy przekraczaniu przez nie granic wewnętrznych.

3. Jeżeli działanie Unii okazuje się niezbędne do ułatwienia wykonywania prawa, o którym mowa w artykule 20 ustęp 2 litera a), a Traktaty nie przewidują stosownych uprawnień do działania w tym zakresie, Rada, stanowiąc zgodnie ze specjalną procedurą ustawodawczą, może przyjąć przepisy dotyczące paszportów, dowodów tożsamości, dokumentów pobytowych lub jakichkolwiek innych podobnych dokumentów. Rada stanowi jednomyślnie po konsultacji z Parlamentem Europejskim.

4. Niniejszy artykuł nie narusza kompetencji Państw Członkowskich w odniesieniu do geograficznego wytyczania ich granic, zgodnie z prawem międzynarodowym.

POLITYKA WIZOWA

- Swoboda przemieszczania się osób w UE opiera się na trzech zasadach:
 - Zniesieniu kontroli na granicach wewnętrznych (Schengen)
 - wspólnych zasadach przeprowadzania zaostrzonych kontroli osób na granicach zewnętrznych
 - wspólnych zasadach polityki wizowej
- Współpraca państw UE w zakresie zwalczania sfałszowanych dokumentów podróży
- Określenie państw objętych obowiązkiem wizowym i zwolnionych z obowiązku posiadania wiz przy wjeździe na teren UE
- Jednolity wzór wniosku wizowego
- Jednolity format wizy przyznawanej przez państwa UE obywatelom państw trzecich

- Schengen member states
- Schengen associated states (special visa-free agreements)
- Visa-free access to the Schengen states for 90 days in any half year period
- Visa required to enter the Schengen states
- Visa required for transit via the Schengen states
- Visa status unknown

Rodzaje wiz

Państwa należące do strefy Schengen wydają następujące rodzaje wiz:

- **wizy lotniskowe / tranzytowe (A)** - ważne dla podróżujących samolotem, nie umożliwiają opuszczenia strefy tranzytowej lotniska (Afganistan, Bangladesz, Demokratyczna Republika Konga, Erytrea, Etiopia, Ghana, Iran, Irak, Nigeria, Pakistan, Sudan i Sri Lanka);
- **wizy Schengen (C)** – umożliwiają pobyt na terytorium strefy Schengen do maksymalnie 90 dni (w ciągu 6 miesięcy od momentu pierwszego wjazdu). Dzielą się na: wizy Schengen (C) jednolite, które upoważniają do pobytu na terytorium wszystkich państw należących do strefy Schengen oraz wizy Schengen (C) o ograniczonej ważności terytorialnej – ważne tylko na kraj, który ją wydał lub na określone państwa z grupy państw Schengen.
- **wizy krajowe (D)** – umożliwiają pobyt na terytorium danego państwa dłużej niż 90 dni (w wyznaczonym okresie ważności wizy), np. Polska wiza krajowa (D) umożliwia pobyt na terytorium Polski dłużej niż 90 dni (łącznie licząc jeden lub kilka wyjazdów) w wyznaczonym okresie ważności (nieprzekraczający 1 roku). Dodatkowo umożliwia poruszanie się po terytorium pozostałych państw należących do strefy Schengen do trzech miesięcy w okresie półrocznym.

STREFA SCHENGEN

- 1984 r. - **porozumienie z Saarbrücken** między Francją i Niemcami o wprowadzeniu „wzrokowej” kontroli osób przekraczających granicę
- 1985 r. - **porozumienie z Schengen** między Francją, Niemcami i państwami Beneluksu o stopniowym znoszeniu kontroli na wspólnych granicach
- 1990 r. - konwencja wykonawcza do porozumienia z Schengen
- 1995 r. - konwencja wykonawcza weszła w życie
- **Traktat amsterdamski** – włączenie *aquis* Schengen do dorobku prawnego WE/UE – *Protokół w sprawie włączenia aquis Schengen w ramy UE* – obowiązek ustanowienia przez państwa strefy wzmocnionej współpracy w celu realizacji postanowień porozumienia Schengen

STREFA SCHENGEN

- **Wielka Brytania i Irlandia** wynegocjowały klauzulę *opt-out*, czyli są zwolnione z obowiązku przystąpienia do strefy Schengen
- Wszystkie państwa, które przystąpiły do UE po podpisaniu porozumienia Schengen zobowiązały się w traktatach akcesyjnych do przyjęcia *aquis* Schengen i wypełnienia warunków niezbędnych do zniesienia kontroli osób na granicach wewnętrznych;
- Z nowych państw członkowskich UE do strefy Schengen nie należą: **Bułgaria, Rumunia, Cypr, Chorwacja**
- W Układzie z Schengen uczestniczą:
Islandia, Norwegia, Szwajcaria i Liechtenstein

STREFA SCHENGEN

FRONTEX

- 2004 r. - rozporządzenie ws. ustanowienia Europejskiej Agencji Zarządzania Współpracą Operacyjną na Zewnętrznych Granicach Państw Członkowskich UE – **FRONTEX**
- 1 maja 2005 r. - agencja rozpoczęła działalność; siedziba w Warszawie
- FRONTEX zajmuje się koordynacją pracy straży granicznych poszczególnych państw członkowskich UE; wypracowuje wspólne standardy pracy służb granicznych oraz zbiera, analizuje i gromadzi informacje na temat legalnej i nielegalnej imigracji do UE, polityki wizowej i azylowej
- Operacje Fronteksu: **Tryton, Posejdon**
- System nadzorowania granic – **Eurosur**
- **Ochrona granic:** system **Eurodac**, system **VIS**, system **SIS II**

Europejska Straż Graniczna i Przybrzeżna

14 września 2016 r. RUE przyjęła rozporządzenie ws utworzenia Agencji Europejskiej Straży Granicznej i Przybrzeżnej*. Straż składa się z Fronteksu, który otrzymał dodatkowe zadania oraz krajowych organów odpowiedzialnych za zarządzanie granicami. Głównym zadaniem Straży jest opracowanie strategii operacyjnej w zakresie zarządzania granicami i koordynacja działań państw członkowskich.

Straż:

- Przeprowadza ocenę podatności na zagrożenia, czyli zweryfikuje zdolność państw członkowskich do kontroli granic;
- Organizuje wspólne operacje i szybkie interwencje na granicach, aby pomóc państwom członkowskim kontrolować granice zewnętrzne i zwalczać nielegalną imigrację oraz przestępczość transgraniczną;
- Wspólnie z Komisją koordynuje prace zespołów wspierających zarządzanie migracją, gdy któreś z państw członkowskich doświadcza wyjątkowej presji migracyjnej w określonych punktach na swoich granicach zewnętrznych;
- Dbą o praktyczne wdrożenie środków na granicach zewnętrznych w sytuacjach nadzwyczajnych;
- Zapewnia pomoc techniczną i operacyjną jednostkom poszukiwawczo-ratowniczym na morzu w ramach operacji patrolowania granic morskich;
- Ułatwia tworzenie zasobu szybkiej rezerwy interwencyjnej liczącej co najmniej 1500 funkcjonariuszy straży granicznej;
- Wyznacza w państwach członkowskich swoich oficerów łącznikowych;
- Organizuje, koordynuje i prowadzi operacje i interwencje powrotowe;
- Wspiera współpracę operacyjną między państwami członkowskimi a państwami trzecimi w zakresie zarządzania granicami.

*Straż rozpoczęła działania 6 października 2016 r. Przepisy dotyczące tworzenia zespołów rezerwy interwencyjnej i rezerwy wyposażenia technicznego wejdą w życie dwa miesiące, a te związane z zespołami ds. powrotów – trzy miesiące później.

Literatura:

- *Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów. Europejski program w zakresie migracji*, http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/european-agenda-migration/background-information/docs/communication_on_the_european_agenda_on_migration_pl.pdf
- *The Area of Freedom, Security and Justice. Ten Years On Successes and Future Challenges under the Stockholm Programme*, ed. By E. Guild, S. Carrera, A. Eggenchwiler, Brussels 2010.
- M.-F. Din, *European integration and cooperation, basic vectors of European space of freedom, security and justice*, "Hyperion Economic Journal" 2013, Year I, no.1(1)
- U. Iben Jensen, *Humanitarian Visas: Option or obligation?*, "CEPS Paper in Liberty and Security in Europe" No. 68 / October 2014.